

Göteborgs Egnahems AB

Granskning av verksamhetsåret 2018

Lekmannarevisorerna har avslutat granskningen av bolaget avseende verksamhetsåret 2018.

Våra iakttagelser och bedömningar framgår av granskningsredogörelsen som bifogas.

Vårt uttalande till årsstämman lämnas i en granskningsrapport. Granskningsrapporten skickas till bolaget *efter* det att styrelsen beslutat att fastställa årsredovisningen. Uttalandet i granskningsrapporten grundar sig på granskningsredogörelsen.

Vi vill betona vikten av att styrelsen vidtar lämpliga åtgärder med anledning av de rekommendationer som lämnas och vi vill därför ha ett yttrande från styrelsen. Av yttrandet ska framgå vilka åtgärder som bolaget har gjort eller planerar att göra med anledning av rekommendationerna. Yttrandet ska skickas till stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se senast den 20 juni 2019.

Göteborg den 18 januari 2019

Sven R. Andersson
lekmannarevisor utsedd av
kommunfullmäktige

Lars-Ola Dahlqvist
lekmannarevisor utsedd av
kommunfullmäktige

Göteborgs Egnahems AB - granskning av verksamhetsåret 2018

Januari 2019

Göteborgs Egnahems AB – Granskning av verksamhetsåret 2018

Diarienummer: 0170/18

Lekmannarevisorer: Sven R. Andersson och Lars-Ola Dahlqvist

Yrkesrevisor: Peter Håkansson

www.goteborg.se/stadsrevisionen

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Granskning av verksamheten.....	5
<i>Grundläggande granskning .....</i>	<i>5</i>
<i>Leverantörsuppföljning.....</i>	<i>6</i>
<i>Uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete.....</i>	<i>10</i>
Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering.....	12
Språkbruk och revisionstermer.....	13

Sammanfattning

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Årets granskning av bolaget omfattar:

- grundläggande granskning
- leverantörsuppföljning
- uppföljning av föregående års rekommendationer.

Granskningen visar att delar av bolagets verksamhet har brister som behöver åtgärdas. Därför lämnar vi följande rekommendationer:

Lekmannarevisorerna rekommenderar verkställande direktör att ta fram och besluta om en anvisning för leverantörsuppföljning.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att följa upp och utvärdera bolagets arbetsmiljöarbete (rekommendationen lämnad 2016).

I övrigt bedömer vi att bolaget har skött verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Granskning av verksamheten

Styrelse och verkställande direktör ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen av verksamheten omfattar en grundläggande del, som är en översiktlig granskning av bolagets ledning och styrning samt interna kontroll, en fördjupade granskning samt uppföljning av tidigare års granskning.¹

Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Det innebär att revisorerna löpande följer styrelsens protokoll och handlingar och informerar sig om verksamheten. Granskningen omfattar följande delar:

- följsamhet mot kommunfullmäktiges ägardirektiv
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag
- följsamhet mot kommunfullmäktiges budget
- följsamhet mot kommunfullmäktiges riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll
- följsamhet mot kommunfullmäktiges regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning
- styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi
- beslutsunderlag
- hantering av särskilda uppdrag från kommunstyrelsen/kommunfullmäktige.

lakttagelser

Den grundläggande granskningen visar inte på några avvikelser.

---

¹ Se lekmannarevisorernas granskningsplan för bolaget (april 2018).

Bedömning

Lekmannarevisorernas översiktliga bedömning är att bolaget har en tillfredsställande ledning och styrning samt tillräcklig intern kontroll inom de områden som omfattats av den grundläggande granskningen.

Leverantörsuppföljning

Utgångspunkter i granskningen

Lekmannarevisorerna har granskat bolagets rutiner för leverantörsuppföljning. Enligt Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling ska upphandlade avtal och leverantörer följas upp. Uppföljningen ska säkerställa att varor, tjänster och entreprenader köps in och upphandlas till rätt kostnad samt att de har rätt kvalitet. Uppföljningen ska vidare säkerställa att adekvat social-, etisk-, och miljöhänsyn tas.

Förutom vid själva upphandlingstillfället ska denna typ av kontroll ske löpande. Löpande leverantörsuppföljning handlar även om att mäta leverantörens prestanda. Underprestationer ska leda till korrigerande eller i värsta fall utfasning av de leverantörer som inte håller måttet. För att motverka osund konkurrens ska vidare leverantörens seriositet (betalning av skatter och avgifter) genomföras.

Omfattningen av uppföljningen ska anpassas till kontraktets värde och övriga förhållanden vilket innebär att uppföljningen kan variera från en enkel kontroll till mer omfattande undersökningar. Som stöd för uppföljning och kontroll ska det kommungemensamma e-handelssystemet (Winst 2.0) användas där det är möjligt.

Syfte och metod

Granskningen har syftat till att bedöma om bolaget har ändamålsenliga rutiner för leverantörsuppföljning.

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer och stickprov av fakturor. Stickproven har syftat till att bedöma om fakturorna är utformade i enlighet med gällande krav. För att kunna göra ett bättre urval av fakturor har en konsult engagerats för att göra en registeranalys. Registeranalysen gjordes för perioden 1 juli 2017 till 30 juni 2018.

Granskningens bedömningar har gjorts utifrån Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling samt mervärdesskattelagstiftningen. Enligt riktlinjer och direktiv för stadens bolag ska bolaget följa Institutet mot mutors ”Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet”. Följsamheten mot denna kod samt fullmäktiges policy mot mutor har varit ytterligare bedömningsgrunder i granskningen.

lakttagelser

Rutiner och arbetssätt för leverantörsuppföljning

Bolaget har inte någon särskild rutin – i bemärkelsen en dokumenterad anvisning – för hur leverantörer och avtal ska följas upp. En anledning till detta är enligt bolaget att en särskild anvisning skulle behöva ändras när stadens riktlinje för inköp och upphandling revideras. Däremot berörs leverantörsuppföljning både i bolagets anvisning för ny leverantör och i dess inköpsregler. Av anvisningen för ny leverantör framgår att nya leverantörer ska kontrolleras i systemet double check (mer om systemkontroller följer nedan). För att en leverantör ska godkännas ska denne ha en rating från UC på tre eller högre, alternativt kunna presentera någon annan form av garanti som styrker leverantörens ekonomiska stabilitet.

I bolagets inköpsregler, som är daterade den 10 november 2014, står det att ”alla avtalade leverantörer ska följas upp för att säkerställa att den beställda varan eller tjänsten är levererad i rätt kvalitet, kvantitet och tid”. Enligt reglerna är en välordnad leverantörsuppföljning viktig för att förbättra bolagets inköpsprocess. Leverantörsuppföljningen kan, enligt reglerna, ske genom erfarenhetsåterföring, leveransbevakning, kvalitetssäkring och processutveckling. Inköpsreglerna beskriver inte vad dessa olika metoder innebär och hur de kan användas.

Företrädare för bolaget framhåller att leverantörer kontrolleras och följs upp på delvis olika sätt. På ett övergripande plan tillämpar bolaget gemensam byggprocess (GBP), och de styrdokument som finns för detta, för att säkerställa att byggprojekt fortskrider enligt plan. Vad gäller stadens gemensamma ramavtal används de främst för att avropa tekniska konsulter, som bland annat används i tidiga skeden av byggprojekt. Bolagets projektledare ansvarar för att dessa konsulter utför det arbete de är anlitade för att göra, men bolaget gör ingen kontroll av konsultfirmornas seriositet då det ansvaret ligger på nämnden för inköp och upphandling.

Vad gäller de upphandlingar – då främst entreprenadupphandlingar – som bolaget gör utvärderas samtliga skallkrav löpande under projektets gång. Det rör sig bland annat om ekonomi, leverans, kontraktstider, garantier och i förekommande fall social hänsyn. I dessa fall råder en ansvars- och arbetsfördelning mellan projektledarna och inköpsansvarig. Inköpsansvarig är delaktig i upphandlingen av entreprenaden och utgör därefter ett stöd till projektledarna.

Projektledarnas uppföljning sker huvudsakligen vid byggmötena med entreprenören. Vid dessa möten, som äger rum var tredje till var fjärde vecka, sker en uppföljning av att projektet fortskrider enligt plan. Vid mötena förs protokoll över vad som har utförts i projektet och vad som återstår. Dessa protokoll följs upp vid nästkommande möte. För varje projekt finns betalplaner som reglerar när bolaget ska betala för utfört

arbete. Om en leverantör inte levererar enligt avtal kan bolaget hålla inne betalning. Det inträffar också att fel uppdagas vid slutbesiktningen. I dessa fall kan bolaget kräva ersättning per fel eller hålla inne slutlikviden tills felen har åtgärdats.

System för kontroller

Bolaget använder sig av olika webbaserade tjänster för att kontrollera fakturor och leverantörer. Genom Intraservice, som scannar bolagets fakturor, använder sig bolaget av Inyett. Inyett identifierar bland annat om leverantören är registrerad som ett bluffbolag, om den saknar f-skattsedel, om fakturabeloppet är orimligt högt samt om leverantören har stora skulder.

Bolaget använder också UC och Creditsafe för att kontrollera leverantörer. Dessa kontroller sker både när en leverantör läggs till i leverantörsregistret och löpande. Genom att skapa bevakningar i systemen får bolaget notiser om det sker väsentliga förändringar hos en leverantör.

Hantering av risken för oegentligheter

Kommunfullmäktige har på olika sätt ställt krav på att stadens nämnder och bolag ska uppmärksamma och hantera risken för oegentligheter och otillbörlig påverkan. Utöver att stadens policy och riktlinjer mot mutor reglerar frågan ställs kravet i stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll att risken för oegentligheter ska uppmärksammas i nämndernas och bolagens arbete med riskhantering.

Under rubriken ”upphandling och inköp” i bolagets riskanalys uppmärksammas risken att bolagets medarbetare inte förhåller sig professionellt till bolagets leverantörer. Det framgår emellertid inte om det är risken för otillbörlig påverkan från leverantörer som has i åtanke, eller hur den risken ska hanteras. Vid utvärderingen av upphandlingar ställs frågan om någon i upphandlingsgruppen är jävrig. Frågan om bisysslor ställs också återkommande till bolagets medarbetare.

Analys av fakturor

PwC har på uppdrag av lekmannarevisorerna genomfört en registeranalys av samtliga inköpstransaktioner under perioden 1 juli 2017 till 30 juni 2018. Registeranalysen har bland annat uppmärksammat när fakturor har förfallit och bokförts i förhållande till fakturadatum, krediterade belopp i förhållande till fakturerade belopp, leverantörer utan f-skattsedel, företag som finns med på Svensk Handels varningslista, och leverantörer med konkursbeslut.

Registeranalysen visade inte på några allvarliga avvikelser. Bland bolagets leverantörer fanns inga som förekom på Svensk Handels varningslista, eller som hade konkursbeslut. Ett mindre antal leverantörer

saknade f-skattsedel, vilket berodde på att de var föreningar eller samfälligheter. I några fall hade fakturor bokförts långt efter förfalldatum. Anledningen till detta är enligt bolaget att fakturorna har varit under utredning, varför det har varit osäkert om de ska betalas. I något av fallen har det berott på att en fastighet inte har gått igenom slutbesiktning. Bolaget har då hållit inne betalningen. Utifrån den genomförda registeranalysen har vi också granskat tolv fakturor utifrån de krav som ställs på en faktura enligt mervärdesskattelagen. Enligt denna ska följande framgå av fakturan:

- fakturadatum
- fakturanummer
- säljarens och köparens namn och adress
- de sålda varornas mängd och art, eller de sålda tjänsternas omfattning och art
- säljarens registreringsnummer för mervärdesskatt
- mervärdesskattesats
- mervärdesskattebelopp.

I de fall det råder omvänd skattskyldighet ska också kundens registreringsnummer för mervärdesskatt framgå av fakturan. De granskade fakturorna innehöll erforderliga uppgifter men i några fall var det svårt att utläsa vad fakturorna avsåg. Bolaget har förklarat vad fakturorna gällde och har i förekommande fall också visat ytterligare underlag.

Bedömning

Granskningen visar att bolaget i flera avseenden har fungerande rutiner för att följa upp leverantörer. Samtidigt menar vi att det finns förbättringsområden. Bolaget saknar en anvisning för hur leverantörer och dessas prestationer ska följas upp. Leverantörsuppföljning berörs istället i bolagets inköpsregler. Lekmannarevisorerna noterar att den skrivning som finns i inköpsreglerna inte beskriver hur leverantörsuppföljningen ska gå till. Vi noterar också att inköpsreglerna, liksom flera av bolagets anvisningar avseende inköp och upphandling, är daterade hösten 2014. Givet att stadens riktlinjer för inköp och upphandling har uppdaterats sedan dess – både 2016 och 2018 – bör bolaget se över reglerna.

För att uppföljningen av leverantörer ska kunna ske på ett enhetligt sätt anser vi att bolaget bör utveckla rutinerna avseende leverantörsuppföljning så att de tydligare beskriver hur uppföljningen ska ske och dokumenteras.

Mot bakgrund av kravet i stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll att risken för oegentligheter alltid ska vara en del av styrelsens riskhantering anser vi också att bolaget behöver tydliggöra vilka risker

för oegentligheter och otillbörlig påverkan som finns, samt hur dessa risker bäst kan hanteras.

Som en följd av ovanstående bedömningar riktar vi följande rekommendation till verkställande direktör:

Lekmannarevisorerna rekommenderar verkställande direktör att ta fram och besluta om en anvisning för leverantörsuppföljning.

Uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete

Lekmannarevisorerna granskade år 2016 bolagets systematiska arbetsmiljöarbete. Granskningen resulterade i att vi riktade följande rekommendationer till styrelsen:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att upprätta och besluta om en anvisning för hur bolagets arbetsmiljöarbete ska organiseras och bedrivas.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att följa upp och utvärdera bolagets arbetsmiljöarbete.

Vi har i år följt upp dessa rekommendationer.

lakttagelser

Bolaget har under året tydliggjort hur arbetsmiljöarbetet är organiserat och hur det bedrivs. Dessa skrivningar har infogats i bolagets personalhandbok.

Vid styrelsemötet den tolfte december rapporterades arbetsmiljöarbetet till styrelsen. Rapporteringen var knapphändig och redogjorde i punktform för de arbetsmiljöinsatser som bolaget genomfört under året. Rapporteringen innehöll ingen analys av effekterna av genomförda åtgärder. Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1), med tillhörande allmänna råd, är syftet med den årliga uppföljningen ”att undersöka om arbetsmiljöarbetet bedrivs enligt föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete”. Att följa upp arbetsmiljöarbetet innebär följaktligen att bedöma om det fungerar bra och vid behov göra ändringar.

Bedömning

Vi gör bedömningen att bolaget genom att i personalhandboken beskriva hur arbetsmiljöarbetet är organiserat och bedrivs har vidtagit tillräckliga åtgärder för att den första rekommendationen ska anses vara omhändertagen. Däremot anser vi inte att bolaget har vidtagit tillräckliga åtgärder för att omhänderta rekommendationen avseende uppföljning och

utvärdering. För att en adekvat utvärdering ska kunna sägas ha skett måste bolaget – i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrifter – inte bara beskriva vilka arbetsmiljöåtgärder som har vidtagits under året, utan också analysera och bedöma om arbetsmiljöarbetet har fungerat väl. Rekommendationen kvarstår därför.

Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs i kommunen.

Lekmannarevisorer är förtroendevalda och utses av kommunfullmäktige ur gruppen förtroendevalda revisorer (gruppen benämns som Stadsrevisionen). Lekmannarevisorerna har ett självständigt uppdrag att granska de bolag som helt eller delvis ägs av kommunen. I Göteborg utses i regel två lekmannarevisorer för varje bolag. Revisorerna är oberoende och granskar på kommunfullmäktiges uppdrag och därigenom indirekt också för medborgarna.

Resultatet av lekmannarevisorernas granskning redovisas i granskningsrapporter och granskningsredogörelser.

Revisorerna genomför också särskilda granskningar som i regel rör flera bolag och nämnder. Dessa redovisas löpande under året till kommunfullmäktige i revisionsrapporter.

Revisorerna tar även varje år fram en årsredogörelse som sammanfattar den granskning som gjorts i kommunen under det aktuella året.

Revisorernas rapporter hittar du på www.goteborg.se/stadsrevisionen.

Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har genomfört en granskning lämnar de ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar de även revisionskritik.

Rekommendationer lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten. Rekommendationerna syftar till att utveckla och förbättra verksamheten.

Revisionskritik lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten som är av mer allvarlig karaktär. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran eller anmärkning. Anmärkning är allvarligast. När det gäller nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet.

Under kommande år följer revisorerna upp vilka åtgärder som nämnden eller bolaget har gjort för att följa revisorernas rekommendationer.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6

Göteborgs Stads kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se